

MAN RAY'İN ESERLERİNDE SÜRREALİZM ETKİSİ

Ece PINAR

ecepinarr@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8672-9545

Pınar, Ece. "Man Ray'in Eserlerinde Sürrealizm Etkisi". idil, 109 (2023 Eylül): s. 1436–1444. doi: 10.7816/idil-12-109-13

ÖZ

19. yüzyılın ilk yarısında fotoğraf makinasının icadıyla birlikte resim sanatının varoluş sebebinin sadece görüneni resmetmek olduğu düşüncesi anlamını yitirmeye başlar. Bu bağlamda 20.yüzyıl sanatçıları sanatta yeni ifade biçimlerinin yollarını ararlar. 1914 yılında I. Dünya Savaşının patlak vermesiyle birlikte birçok düşünür, şair ve ressam bir araya gelerek savaş karşıtı görüşlerini paylaştıkları Dada sanat topluluğunu kurarlar. Bu bağlamda Dada bir sanat akımı olmaktan çok protest bir sanat hareketi olarak değerlendirilir. Man Ray, çağın en çok ses getiren Dada sanat hareketine destek verir. Ray, Dada içerisinde büyüyüp gelişen Sürrealizm akımını benimser. Sürrealizm akımı Freud'un psikanaliz kuramından etkilenir ve en saf haliyle düşünceyi, aklın herhangi bir kontrolü olmadan, bütün ahlaki ve estetik değerlendirmelerin dışında bir kavram olarak tanımlar. Ray, eserlerinde fotografik imgeyi gerçeküstü görüntüler elde etmek amacıyla kullanır ve siluet fotoğraf(fotogram) tekniğinden yararlanarak rayograf adını verdiği kendine özgü bir üslup geliştirir. Man Ray, sanat kariyerinin ilk yıllarında Paris'te yaşar ancak II. Dünya Savaşı sırasında Amerika'ya dönmek zorunda kalır. Amerika'da daha çok moda fotoğrafçısı olarak ün yapan sanatçı 1976'da vefatına kadar Avrupa ve Amerika'da sanatını sergilemeye devam eder.

Anahtar Kelimeler: Dada, Sürrealizm, fotoğraf, fotogram, rayogram

Makale Bilgisi:

Geliş: 12 Mart 2023

Düzeltilme: 19 Haziran 2023

Kabul: 2 Temmuz 2023

Giriş

19. yüzyılda Avrupa'da yeni buluşların ortaya çıkması ve gelişen teknolojiye bağlı olarak fotoğraf makinasının icadı sanatçılar arasında da büyük yankı uyandırır. Bu bağlamda resim sanatının varoluş sebebinin sadece görüneni resmetmek olduğu düşüncesi anlamını yitirmeye başlar. 20. yüzyıl içerisinde fotoğrafın ve fotografik imgenin yaygın kullanımı sanatçıları sanatta yeni ifade biçimlerinin yollarını aramaya zorlar. Ancak sanatta büyük değişimlerin ve dönüşümlerin yaşandığı bu çağın başlangıcında patlak veren I. Dünya Savaşı, modern dünyanın getireceği barış dolu yeni düzene inanmış birçok sanatçıyı hayal kırıklığına uğratar. Bu araştırmanın amacı çok yönlü bir sanatçı olan Man Ray'in eserlerini yaşadığı çağın tarihi olayları ışığında Dada ve sürrealizm sanat akımlarıyla birlikte değerlendirmek ve sentezlenen bilgiler doğrultusunda eserlerini yorumlamaktır. 1916 yılında savaşa katılmayan bir ülkenin başkenti olan Zürih'te, birçok düşünür, şair ve ressam bir araya gelerek savaş karşıtı görüşlerini paylaştıkları Dada sanat topluluğunu kurarlar (Sözen ve Tanyeli, 2010: 81). Dada 'nın tam olarak ne anlama geldiği konusundaki veriler çelişkili olsa da bir çocuğun çıkardığı ilk sese benzemesi dolayısıyla sanatta yeni bir başlangıç noktasını ifade ettiği iddia edilir. Dada manifestosunun yazarı Tristan Tzara'ya göre Dada, yıkıcı bir eylemdir. Mantığın yerle bir edilmesidir, özgürlüktür. Zıtların birliğidir. Tutarsızlıkların ifadesidir. Kısacası yaşamın kendisidir (Antmen, 2009: 122).

Man Ray'in Eserlerinde Dada 'nın Etkisi

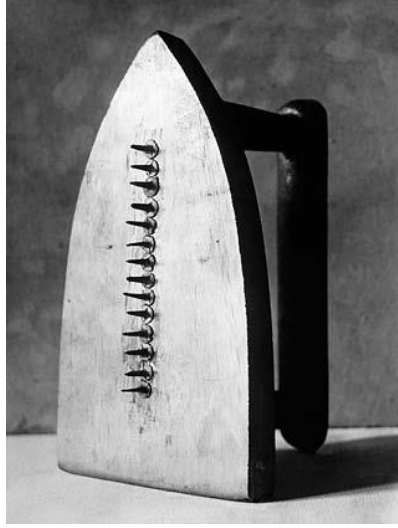
Dadaizm 20. yüzyıl içerisinde savaş karşıtı görüşleri ifade etme biçimiyle bir sanat akımı olmaktan çok protest bir sanat hareketi olarak değerlendirilir (Sözen ve Tanyeli, 2010: 81). Dadaistler eserlerini üretirken tuhaf karşılanan, akıl dışı görülen yaratıcı yolları denerler ve kübistlerin kolaj tekniğinde kullandıkları gündelik objeleri hazır nesne (ready-made) adı altında tekrar kullanırlar. Dickerson'a (2013: 271) göre; sanatsal bir kavram olan hazır nesne, kullanım amacını yitirmiş ve onun yerine sadece mevcut estetik değeri ile hesaba katılan, işlevsel bir nesneyi ifade eder. Bu bağlamda Dadaistler nesnelere fotoğraflarını sanatlarında kullanarak kavramsal boyutta savaş karşıtı fikirlerini kolayca afişe etmeyi amaçlar. Marcel Duchamp, Dada sanat hareketi içinde kışkırtıcı ve zihni uyaran sanatıyla her fırsatta sanatta en temel düzeydeki genel kabulleri sorgulamamızı ve onlar üzerine tekrar düşünmemizi sağlamıştır (Dickerson, 2013:270). Man Ray'in Dada topluluğunun kurucusu kabul edilen Duchamp ile sıkı dostluğu sanatına kavramsal bir boyut kazandırır.

Görsel 1: Man Ray, *Compass (Pusula)*, 38,1 × 30,5 cm, 1920.

Man Ray 1920 yılında yapmış olduğu *Compass (Pusula)* adlı çalışmasında kompozisyonun arka planını boş bir tuval oluşturur. Tuvale bir telle asılmış mıknaatıs, resmin neredeyse yarısını kaplar. Devasa büyüklükteki bu mıknaatısın kuzey ve güney kutupları aşağıya doğrudur ve onun çekim gücüne bağlı olarak tam altına bir silah yerleştirilmiştir. Bu sayede havada asılı duran silah, karşı(hedef) yönü gösterir. Eserde

bir pusulanın olmaması sadece onu hatırlatan bir mıknatısın olması dünya savaşlarıyla pusulasını (yönünü-amacını) şaşırarak insanlığını kaybetmiş bir topluma işaret ediyor olabilir. Tabancanın tetiğine basılması halinde çıkan kurşunun hemen üzerindeki mıknatısla engellenmesi veya hedefi şaşırması da olasıdır. Sanatçı, bu yapıtıyla bu olasılığın varlığına işaret eder. Ayrıca Ray'in fotoğrafta tercih ettiği bu büyük mıknatısın, insanlığa çare olarak sunulan anlamsız savaşlar karşısında bir barış çözümünü sembolize ettiği söylenebilir. Bu bağlamda fotoğraf; savaş karşısındaki barış düşüncesinin sembolik bir ifadesi olur (Görsel 1).

Görsel 2: Man Ray, Gift (Hediye), 15,3 x 9 x 11,4 cm, 1921.

Ray, Gift (Hediye) adlı yapıtında ise; bir ütüye raptiyeler ekleyerek onu kavramsal boyutta bir hazır nesneye dönüştürmüştür. Bu bağlamda günlük hayatımızdaki bir nesne artık sadece mevcut estetik değeri ile değerlendirilmesi gereken bir buluntu olur (Görsel 4). Bambaşka biçimiyle sunulan bu ütünün kıyafetlerimizi parçalaması gibi zihnimizdeki gerçek anlamını da parçaladığı söylenebilir. Ütünün dikey yönüne paralel şekilde yerleştirilmiş raptiyelerin karşı tarafı göstermesi, iletilmek istenen mesajın direk olarak izleyiciye ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Bir ütüye on dört raptiye (çivi)yi anımsatan) yapıştırarak tekrar sunulması, ev hayatındaki basit bir gerecin nasıl kolayca tehditkâr bir savaş silahına dönüşebileceğini akla getirmiş ve sergilendikten hemen sonra eser ortadan kaldırılmıştır. Bu bağlamda yapıt insanlığa hediye olarak sunulan sanayileşmenin mutluluk yerine öfke getirişinin bir sembolü olur. Sanatçı bu çalışmasıyla Dadaist bir eylem içerisine girmiş ve geleceğin kavramsal sanatına esin kaynağı olmuştur (Man Ray Gift, 2022: <https://www.moma.org/collection/works/81212>) (Görsel 2).

Man Ray'in Eserlerinde Sürrealizm Etkisi

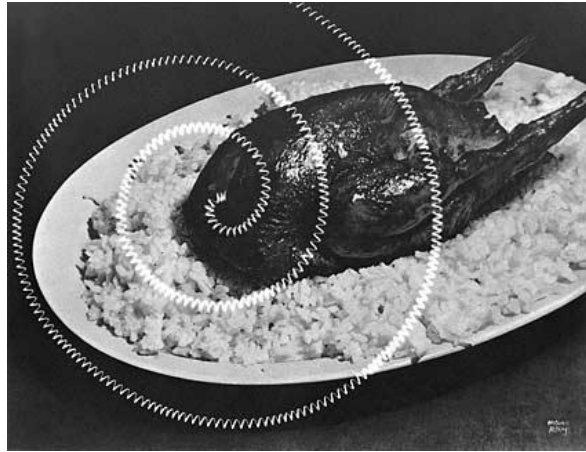
Dada içerisinde doğup büyüyen Sürrealizm (Gerçeküstücülük) entelektüel bir akımdır ve Sigmund Freud'un psikanaliz kuramından etkilenir. 1924 yılında Gerçeküstücülük manifestosunu yayınlayan şair Andre Breton Gerçeküstücülüğü, düşüncenin asıl işleyişini ifade etmeyi amaçlayan, en saf haliyle psişik otomatizm ile aklın herhangi bir kontrolü olmadan, bütün ahlaki ve estetik değerlendirmelerin dışında ifade edilen düşünce olarak tanımlar (Phillips, 2016: 64). Man Ray, sanatında Sürrealizm akımından da etkilenir.

Man Ray'in genel kabul görmüş her şeyi eleştiren Dadaizm ile paydaş olarak ürettiği hazır objelerini fotoğraflaması onu fotoğrafın geleneksel kullanım amacını da sorgulamaya iter. Ray, fotoğrafın varoluş amacının, izleyiciye gerçeği göstermek ve anı belgelemek olduğu düşüncesini eleştirir. Bu bağlamda sanatçı fotografik imgeler arayıcılığıyla insanın bilinçaltında saklı düşüncelerin bir ifade yolu bulabileceğine inanır. Bu düşüncesinde Sürrealizm (Gerçeküstücülük) akımının etkisi büyüktür. Dada gibi Gerçeküstücülük de sanatsal yaratıda en büyük önemi, doğaçlamaya verir. Gerçeküstücü sanatçılar biçim bozmadan buluntu nesneye, kolajdan, fotomontaja, tümüyle rastlantısallığa dayanan yeni arayışları benimser (Antmen, 2007:136).

Görsel 3: Man Ray, Sans titre- Les Champs Delicieux (İsimsiz- Lezzetli Yemekler Kataloğu), 22.4 × 16,8 cm,1922.

Ray, 1922 yılında Les Champs Delicieux (Lezzetli Yemekler) başlıklı rayogram kataloğunu yayınladı (Lyton, 2009:385). Sanatçının bir menüye benzettiği yapıtlarına isim vermemesi ve bu işi izleyicinin hayal gücüne bırakması eserlerinin sürrealizm ile olan derin bağının bir göstergesi sayılabilir. Sanatçının kataloğunun bir parçası olan Sans titre (İsimsiz) de fotoğrafın doku çeşitliliği en dikkat çekici unsurdur. Kompozisyonun arka planında yumuşak yüzeylerle oluşturulmuş görüntü, bulutu çağırıştırır. Kompozisyonun sağ alt köşesindeki ters “s” biçimli karanlık alan ise; neredeyse görüntünün üçte birini kaplar. Bu karanlık yüzey fotoğrafın tamamlanma sürecinin bir parçası olan karanlık odayı akla getirir ve fotoğrafa kavramsal anlamda bir boyut kazandırır. Kompozisyonun merkez noktasının hemen sağ üstüne konumlandırılmış ve iç içe geçmiş iki daire(zincir), bir yaya tutturulmuştur. Bu sayede tıpkı basit makinalardaki dişli ve kasnak sistemi gibi, izleyicinin zihninde de görüntünün dinamiğini oluşturan ayrılmaz parçalara dönüşmüşlerdir. Kuvvet etkisi ile aşağıya (ters yöne) doğru esneyen yay ve onun fotoğrafa düşen gölgesiyle oluşan tanımsız, mantık dışı biçimler izleyicinin bilincini uyararak bilinçaltıyla bağlar kurabileceği kavramsal bir yolu açar. Fotoğrafta koyu ve açık değerlerinin gri tonlarla nötrlenmesi, ağırlıklı olarak kullanılan yuvarlak biçimlerin köşeli kadraj içinde sunumu, organik ve inorganik dokuların bir arada kullanımı tasarımı zıtlık birliği ilkesiyle dengeye ulaştırmıştır (Görsel 3).

Görsel 4: Man Ray, Cuisine (Mutfak),1931.

20. yüzyılın ilk yarısında teknolojinin gelişmesine bağlı olarak hayatı kolaylaştıran elektrikli ev aletlerinin icadı, evlerde elektrik kullanımı yaygınlaştırdı. Bu bağlamda Paris Elektrik Dağıtım Şirketi (CPDE) Man Ray'e, elektrik tüketimini teşvik etmek amacıyla bir dizi eser üretmesi için teklifte bulunur. Ortaya çıkan *Électricité* (Elektrik) isimli katalog fotografları olarak çoğaltılan rayograflardan oluşur. Bu eserlerde kullanılan rayograf tekniğinde ışığın kullanılması, elektrik teknolojisinin sanatsal üretimdeki etkin rolüne de iyi bir örnektir (Man Ray, *Le Souffle from the portfolio Electricité*, 2022: <https://www.moma.org/collection/works/52495>).

Ray'in *Électricité* (Elektrik) isimli katalogunda yer alan *Cuisine* (Mutfak) isimli fotoğrafında fırınlanmış bir tavuk, bir tabak pilavla birlikte sunulmuştur (Görsel 4). Eserde fotoğraf kağıdının üzerine pozlama aşamasında sarmal bir yay yerleştirmiştir. Kompozisyonda elektrik akımının gözle görülemeyen etkisini sembolize eden spiral sarmal çizgiler esere reklam afişi izlenimi verir (*A Modernist Palate*, 2022: https://www.getty.edu/art/exhibitions/focus_tasteful_pictures/).

Görsel 5: Man Ray, *Monde(Dünya)*,1931.

Ray'in *Électricité* (Elektrik) isimli katalogunda yer alan *Le Monde*(Dünya) isimli çalışmasında ise; dünyanın uzay boşluğundaki bir görüntüsü yer alır (Görsel 5). Kompozisyonda dünyanın, bir elektrik kablosu aracılığıyla ışığa kavuştuğu izlenimi verilir. Bu fotograflar ile gök cisimlerinin bile aydınlatmaları için CPDE'ye güvendiği öne sürülür. Bu bağlamda katalogdaki benzer birçok çalışma sanatçının reklam fotoğrafçılığı alanındaki kariyerinin temelini oluşturur (Man Ray, *Le Souffle from the portfolio Electricité*, 2022: <https://www.moma.org/collection/works/52488>).

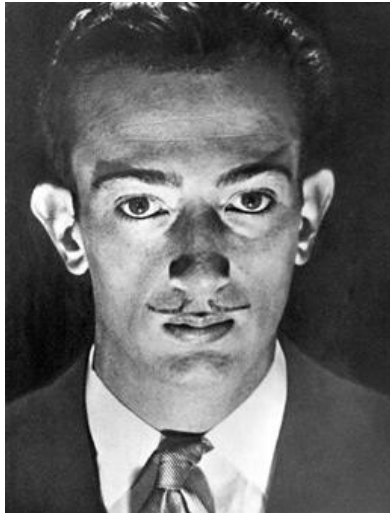
Görsel 6: Man Ray, *Noire et blanc he (Siyah beyaz)*,1926.

Ray, Noire et blanche(Siyah beyaz) isimli fotoğrafında Kiki de Montparnasse lakaplı ünlü Fransız kabare sanatçısı ve ressam Alice Ernestine Prin'i model olarak kullanır (Kiki de Montparnasse, 2022: <https://www.britannica.com/biography/Kiki-de-Montparnasse>). Eserde figür, gözleri kapalı ve yüzü masaya yaslanmış şekilde elinde siyah bir Afrika maskesiyle poz verir. Modelin maskeyi sol eliyle yüzüne doğru yaklaştırması, iki portre arasındaki benzerliğe vurgu yapar. Figürün yüzünün oval biçimi, ince bir çizgiye dönüşmüş kaşları ve pürüzsüz cildi; Afrika yerlilerinin güzel kadın imajının modern çağdaki bir yansıması gibidir. Kompozisyonda maskenin dikey, modelin yüzünün yatay konumlandırılması, formların zıtlık birliği içerisindeki uyumuna işaret eder. Fotoğrafta ışığın yönüne bağlı olarak oluşan koyu gölgeler ifadeyi güçlendirmiştir (Görsel 6).

Görsel 7: Man Ray, Elizabeth Arden, Electrotherapy mask (Elizabeth Arden, Elektro-terapi Maskesi), 1932.

Ray, Elizabeth Arden, Electrotherapy mask (Elizabeth Arden, Elektro-terapi Maskesi) isimli eserinde ise: kendi adını taşıyan bir kozmetik markasına sahip Elizabeth Arden'i model olarak kullanır (Elizabeth Arden, 2022: <https://www.britannica.com/biography/Elizabeth-Arden-American-businesswoman>). Kompozisyonda Afrika maskelerine benzeyen maske, dokusu ve rengiyle iletken bir malzemedan yapılmış izlenimi uyandırır. Fotoğrafta konu edilen ve tıbbi bir terim olan elektroterapi; vücudumuza düşük dozda elektrik verilerek işlevini yitirmiş organlar için uygulanan bir fizik tedavi yöntemidir (Elektroterapi, 2022: <https://istanbulrehab.com/teknolojiler/elektroterapi/>). Ray, kurgusal fotoğrafıyla bu tedavinin iletken bir maskeyle yüze uygulanabilirliğini hayal ederek kozmetik sektörünün güzelleşmek adına abartılı vaatler sunan ürünlerini mizahi bir dille eleştirir. Fotoğrafta Afrikalı kadınların süslenmek amaçlı vücutlarına sürdükleri boya'nın günümüze bir yansıması olarak kabul edilebilecek tırnak boya'nınada yer veren sanatçı, yeni çağın güzellik anlayışının primitif sanatla bağlarını sorgular (Görsel 7).

Görsel 8: Man Ray, Salvador Dali, fotoğraf, 22.9 × 17,9 cm, 1929.

Ray, sürrealist resimleriyle ünlü Salvador Dali'yi stüdyosuna davet ederek onun fotoğrafını çeker. Sanatçının Salvador Dali isimli çalışmasında fotoğraf için seçtiği ışığın yönü de tıpkı Dali'nin resimleri gibi sıra dışıdır. Alttan gelen ışığın fotoğrafa bakan kişinin zihninde doğal olmayan bir etki uyandırır. Bunun sebebi de onun doğada mevcut olmayan bir aydınlatma şekli olmasıdır. (Fotoğrafta Işık Hakkında Bilmedikleriniz! 2022: <https://fotolifeakademi.com/fotograf-cekim-teknikleri/fotografta-Isik>). Fotoğraftaki ışığın figürün çenesine ve kulaklarına yansımalarıyla birlikte izleyicinin gözünde takip edebileceği ters üçgen bir hat oluşur. Bu yeni bakış açısı geleneksel portre fotoğrafçılığına aykırı bir düzenlemedir. Fotoğrafta Dali'nin gizemli bakışlarının bir noktada toplanmaması ve yüzünde herhangi bir ifadenin olmayışı da fotoğrafa poz verme geleneğini izleyiciye sorgulatar. Kompozisyondaki ışığın Dali'nin bıyığına vurgu yapması, figürün alınına düşen gölgeyle birlikte kaşlarının daha keskin bir biçim alması; psikolojik ifadesinin ön plana çıktığı modern portre anlayışına bir örnek teşkil eder. (Görsel 8).

Görsel 9: Man Ray, Object to Be Destroyed (Yok Edilecek Nesne), 1965.

Ray, Object to Be Destroyed (Yok Edilecek Nesne) adını verdiği eserinde bir hazır nesne olarak, müzik parçalarının hangi hızda çalacağını belirleyen metronomu kullanır (Görsel 10). Metronomun vuruş sesleri çıkaran ibresine bir ataçla tek bir gözün fotoğrafını ilişitir. Sanatçı bu çalışmasını ilk kez 1923 yılında Indestructible Object (Yok Edilemez Nesne) adıyla sunar ancak eseri defalarca yok ederek farklı yıllarda farklı isimlerle tekrar ürettiği bilinir (Blamber, 2017: <https://www.busrabalamber.com/single-post/2017/01/26/man-ray-i-CC%87n-yok-edi-CC%87lemez-nesne-si-CC%87-%C3%BCzeri-CC%87neon-man-ray-s-indestructible-object>).

Man Ray için yok edilemez nesnenin Sürrealizm akımını sembolize ettiği söylenebilir. Sanatçının Indestructible Object (Yok Edilemez Nesne) adlı çalışmasını, Object to Be Destroyed (Yok Edilecek Nesne) adıyla tekrar ürettiği tarihlerde, Sürrealizm akımının miladını doldurduğuna dair varsayımlar gündeme gelmiştir. Ray, yazmış olduğu Self Potrait (Kendi Portrem) isimli otobiyografik kitabında kaygısını şöyle dile getirir; "Sürrealizmin öldüğüne dair tekrarlanan duyurulara rağmen André Breton'un etrafında bir grup yeni taraftar oluştu ancak önceki hareketler gibi, oda son aşamasına giriyordu" (Ray,1963:392). Bu bağlamda sanatçının yok edilecek bir nesneyi fotoğraflaması gerçeküstü sanat yapma fikrini gelecekte de canlı tutma çabasını kanıtlar niteliktedir.

Man Ray, II. Dünya Savaşı sırasında Amerika'ya dönmek zorunda kalır. Amerika'da daha çok moda fotoğrafçı olarak ün yapan sanatçı vefatına kadar Avrupa ve Amerika'da sanatını sergilemeye devam eder (Man Ray, 2022: <https://www.britannica.com/biography/Man-Ray>)

Sonuç

Man Ray sanat kariyerinde birçok sanat görüşünden etkilenir ancak Dada ve Sürrealizm akımıyla doğrudan ilişkilendirilir. Ray, Dadaistlerin tuhaf karşılanan, akıl dışı görülen sanat yapma prensiplerini benimserken, Sürrealistlerin düşünceyi özgür bırakan psikik otomatizm tekniğinden yararlanır. Bu bağlamda sanatçı, rayogram adını verdiği kendine özgü tekniğiyle fotoğraf malzemesini gerçeküstü görüntüler elde etmek için kullanır. Kompozisyonlarındaki hazır objeleri kavramsal boyutta metaforlara dönüştüren sanatçı, eserleriyle genel kabul görmüş birçok olguyu mizahi bir dille eleştirir. Ray, sanatıyla kavramsal olanın yolunu açarak kendisinden sonra gelecek birçok sanatçıya farklı bakış açıları sunar.

Man Ray, II. Dünya Savaşı sırasında Amerika'ya dönmek zorunda kalır ve birçok derginin moda fotoğrafçılığını yapar. Amerika'da daha çok fotoğrafçı olarak ün yapan sanatçı 1950'li yıllarda Paris'e geri döner ve 1976'da vefatına kadar Avrupa ve Amerika'da sanatını sergilemeye devam eder (Man Ray, 2022: <https://www.britannica.com/biography/Man-Ray>)

Kaynaklar

- Sözen, Mehmet ve Tanyeli, Uğur. "Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü". İstanbul: Remzi Kitapevi, 2015.
- Dickerson, Madelynn. "A'dan Z'ye Sanat Tarihi Tarih öncesinden Postmodern Zamanlara Görsel Sanatlar." İstanbul: Sal Yayınları, 2018.
- Antmen, Ahu. "Sanatçılardan Yazılar ve Yazarlarla 20. yy. Batı Sanatında Akımlar." İstanbul: Sel Yayıncılık, 2009.
- Phillips, Sam. "İzmler Modern Sanatı Anlamak." İstanbul: Yem Yayın- Sanat Dizisi, 2016.
- Lyhton, Norbert. "Modern Sanatın Öyküsü." İstanbul: Remzi Kitapevi, 2019.
- Man Ray, Gift. (2022, 17 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.moma.org/collection/works/81212>
- Rayograph, Man Ray. (2022, 20 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/265487><https://www.metmuseum.org/art/collection/search/265487>
- A Modernist Palate. (2022, 18 Nisan). Erişim Adresi: https://www.getty.edu/art/exhibitions/focus_tasteful_pictures/
- Man Ray, Le Souffle from the portfolio Electricité.(2022, 20 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.moma.org/collection/works/52488>
- Elizabeth Arden. (2022, 19 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/biography/Elizabeth-Arden-American-businesswoman>
- Fotoğrafta Işık Hakkında Bilmedikleriniz! (2022, 15 Nisan). Erişim Adresi: <https://fotolifeakademi.com/fotograf-cekim-teknikleri/fotografta-istik>
- Balamber. (2022, 18 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.busrabalamber.com/single-post/2017/01/26/man-ray-i-CC%87n-yok-edi-CC%87lemez-nesne-si-CC%87-%C3%BCzeri-CC%87neon-man-ray-s-indestructible-object>
- Ray, Selfpotrait. (2022, 15 Nisan). Erişim Adresi: https://monoskop.org/images/6/62/Man_Ray_Self_Portrait.pdf
- Man Ray. (2022, 15 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/biography/Man-Ray>
- Görsel 1: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/265465> (2022,12 Nisan).
- Görsel 2: http://www.manray-photo.com/catalog/product_info.php?products_id=157 (2022,10 Nisan).
- Görsel 3: <https://www.getty.edu/art/collection/object/108ZT2> (2022,11 Nisan).
- Görsel 4: http://www.manray-photo.com/catalog/product_info.php?products_id=845 (2022,11 Nisan).
- Görsel 5: http://www.manray-photo.com/catalog/product_info.php?products_id=841 (2022,14 Nisan).
- Görsel 6: http://www.manray-photo.com/catalog/product_info.php?products_id=644 (2022,15 Nisan).
- Görsel 7: <https://arthur.io/art/man-ray/elizabeth-arden-electrotherapy-mask> (2022,17 Nisan).
- Görsel 8: http://www.manray-photo.com/catalog/product_info.php?products_id=1365 (2022,16 Nisan).

Görsel 9: <https://americanart.si.edu/artwork/indestructible-object-33672> (2022, 4 Ekim).

THE INFLUENCE OF SURREALISM IN MAN RAY'S ARTWORK

Ece PINAR

ABSTRACT

In the first half of the 19th century, with the invention of the camera, the idea that the *raison d'être* of the art of painting is to depict only what is seen begins to lose its meaning. In this context, 20th century artists seek new forms of expression in art. In 1914, with the outbreak of World War I, many thinkers, poets and painters came together and founded the Dada art community, where they shared their anti-war views. In this context, Dada is considered a protest art movement rather than an art movement. Man Ray supports the most resounding Dada art movement of the age. Ray also embraces the Surrealism movement that grew and developed within Dada. The Surrealism movement is influenced by Freud's theory of psychoanalysis and defines thought in its purest form as a concept outside all moral and aesthetic considerations, without any control of the mind. In his artworks, Ray uses the photographic image to create surreal images and develops a unique style called rayograph by utilizing the technique of silhouette photography (photogram). Man Ray lived in Paris in the early years of his artistic career, but had to return to America during World War II. The artist, who became more famous as a fashion photographer in America, continued to exhibit his art in Europe and America until his death in 1976.

Keywords: Dada, Surrealism, photography photogram, rayogram